



Sats på skulen

- snu Sogn

Presentasjon for Nord-Gudbrandsdalen, 31. oktober 2011

”Sats på skulen – snu Sogn”

Jarle Aarvoll

Ordfører i Sogndal, leiar i programstyret for
”Sats på skulen – snu Sogn”

Fråsegn eller utvikling?

- Vi kan ikkje vedta utvikling. Vi må skape noko nytt
- Vi må ha regionale ambisjonar, ikkje "berre" fråsegn
- Utvikling handlar ikkje om det du ikkje har – men om fokus på dei ressursane vi har
- Frå Sogn og Sogndal har vi historisk slagkraftige døme på strategisk og kreativ ressursutnytting...



Slaget ved Fimreite

- 15. juli 1184, Fimreite i Sogndal
- Kong Sverre mot Kong Magnus
- 14 skip mot 26 skip
- Kong Magnus mista livet og 2 000 mann

- Lærdom: Samlar vi ressursane og ambisjonane våre i regionen, blir vi slagkraftige

Sogn og Fjordane – mot normalt

- År 1900 – ca 100 000 innbyggjarar
- År 2010 – ca 107 000 innbyggjarar
- 26 kommunar, små einingar, lite kompetanse?
- Likevel er vi landets beste skulefylket
- Korleis heng det saman? Kvifor er det mogleg?

Dagbladet

7. juli 2011

Avisen kartla alle
landets kommunar:

- 4. Luster
- 6. Leikanger
- 7. Balestrand
- 16. Sogndal
- 46. Vik
- 51. Lærdal
- 69. Aurland



*Dagbladet kårer
Norges beste kommuner*

**Til samanlikning –
dersom de ikkje veit
tala...**

17. Lesja

81. Sjøk

110. Dovre

121. Lom

136. Sel

187. Vågå

Målt etter nasjonale
prøvar, ressursar,
resultat og mobbing.



Leiar i Sogn Avis,
12.07.11

Debatt

Strålande for skulen i Sogn

EI UNDERSØKING SOM avisa Daghladet har gjennomført i samtlige kommunar her i landet, viser at det står svært bra til grunnskulen i Sogn. Faktisk konkluderer denne undersøkinga med at tre av dei ti beste grunnskulane i landet ligg i Sogn, medan Leikanger og Balestrand på ein sjuandeplass følger like bak.

DET ER OGSÅ VERDT å merka seg at Sogndal er oppe på ein 16. plass, noko som er ei sterk plassering i forhold til folketallet.

DET GÅR ATT i denne undersøkinga at smått er godt. Det viser seg at mange av kommunane som når høgt opp, er små kommunar som når folketal. Dei minste kommunane har dei beste skulane. I allefall etter dei kriteriana som Daghladet har lagt til grunn. Stordal framfor Bykle og Gravin er på topp tre – ingen storkommunar akkurat. Først på 63. plass kjem dei første byen av litt storleik – Kongsberg.

UNDERSØKINGA VAR BASERT på to kategoriar, den eine om element som driftsutgifter til undervisningsmateriale, snittstorleik på gruppene i grunnskulen, kor mange elevar med direkte overgang frå grunnskule til vidaregåande, snitt med fagutdanning og mobbing i skulen. Den andre kategorien er basert på resultat frå nasjonale prøvar på norsk og matematikk. Med andre ord – ei grundig undersøking.

DET ER NESTEN oppsiktsvekkjande at tre av dei ti beste grunnskulane i landet er å finna på eit soppass avgrensa geografisk område som mellom Balestrand og Luster.

DET ER HEILT SIKKERT mogleg å finna fleire svar på kvifor det er slik. Men i denne samanhengen er det heilt uråd å sjå vekk frå den satsinga som Sogn i slutten av mars det året sette rådmannsgruppa i regionrådet ned ei arbeidsgruppe som skulle vurdere korleis kommunane i regionen kunne samarbeida om skuleutviklinga i Sogn.

«SATS PÅ SKULEN – Snu Sogn», var tittelen på det ambisiøse utviklingsprosjektet frå 2006–2012. I åra som er gått har det mellom anna vore gjennomført ei formell leiarutdanning for både rektorar, inspektorar, rådgjevarar og lærarar. Og så at det har vore eit sterkt fokus på kommunane si rolle som skuleeigar.

ALT ER GARANTERT ikkje perfekt i grunnskulen i Sogn, men det kan ikkje vera nokon som helst tvil om at soneskulen er på rett veg, ikkje minst takka vera satsinga som Sogn regionråd initierte i 2006.

redaksjon @ sognavis.no

Sogn Avis

er ei partipolitisk uavhengig avis for Indre Sogn, Avisa blir trykt på Sogn og Fjordane, Avstrykk, As, Førde,

REDAKTØR: Jan Fige Fardal

ANSVARSLEI: Odd Riknes

DISKONT: Ivar Henjum

www.sognavis.no

Brannsikkerhet i tunneler – basert på flaks?

Brannulykken i Oslofjordtunnelen 23. juni var den andre ulykken i denne tunnelen på eit halvt år. I begge tog involvert.



Ulykken blir nå sikrert komme fram hva som var årsaken. Vi fikk dessverre igjen en sårbar norsk tunneler som nær en brannsituasjon oppstår. Det er heldigvis ikke ofte det er brannulykker i norske tunneler, faren er at de er omfattende når de først skjer.

I Norge har vi over 1.000 tunneler. Det er et etterslep og ulike mangler i tunnelene og det vil koste mange millarder kroner å rette opp. Statens vegvesen jobber med en kartlegging av hvor stort dette behovet faktisk er. Dette går på dårlig belysning, romsingsmerking, ventilering, skilting, tau, tilfuktsrom, vannforsyning, nødutasjoner.

Tunnelsikkerhetsforskriften i Norge er kravene klare. Det fra 2007 er kravene klare. Det skal ikke være mer enn fem prosent stigning og i tunneler med mer enn tre prosent stigning skal det gres inn ekstra tiltak på bakgrunn av en risikoanalyse. På den ene siden har vi problemet med at de fleste tunnelene ble bygget før tunnelsikkerhetsforskriften ble innført i 2007. Oslofjordtunnelen er en slik tunnel. Disse tunnelene er en graders slik at risikoen for brann reduseres, og slik at dersom brann oppstår – er det som brann for skader minimert. På den andre siden har vi tunneler som er bygget etter at forskriften trådte i kraft, men hvor Vegdirektoratet har gøkkjent unntak fra kravene ut fra økonomiske eller geografiske hensyn. Disse tunnelene er da fra økonomiske eller geografiske hensyn. Disse tunnelene er da lovlig, selv om de avviker fra forskriftene. Et eksempel er Tunsberg-tunnelen ved Voss som

vil bli uten forbijøringsfelt og noe bratter enn kravene tilsier (5,07 prosent stigning). Statens ikke er et risikoproblem, men NAF er bekymret. Det vil bli mye tungtrafikk i denne tunnelen, og risikomomentet uavhengig av generell årsgjennstrafikk (ADT).

For det tredje husker NAF to år tilbake da NRK avdekket at det var flere usikkerhetsmomenter skummet ikke er tildekket av flere usikkerhetsmomenter. Dette fører seg inn i rekken av norske tunneler. NAF har lenge gått inn for at Norge skal ha et selvstendig og uavhengig Veitilsyn. NAF er sikker på at akseptert de mange brannfarlige tunneler eller tunneler som ikke er nok sikret dersom det skulle oppstå en brannsituasjon. Norge er og har lenge vært på jumboplass når det gjelder sikkerhet i tunnelene. Det viser tunneltestene som NAF i samarbeid med 14 søsterorganisasjoner i testprosjektet EuroTAP har gjort i en tiårs periode. Norske tunneler har skilt seg ut fra resten av Europa med svært dårlige resultater. I 2008 var tre norske tunneler med EuroTAP-sam-arbeidet har NAF vært en pådriver for tunnelsikkerhet, og vi mener at dette har ført til mer bevissthet. Denne bevisstheten må nå få praktiske konsekvenser slik at trafikantene kan ferdes trygt i norske tunneler.

Jon Olav Abstad
Fung. leder politikk & forskning
NAF Norges Automobil-Forbund

Ein lever av å spå,

Det blir med tyngde hevda «at ein lever av å spå, men ikkje av å fortelje sanninga». Eit døme på dette finn ein i sjukehusaka i Sogn og Fjordane: statsministeren «spådde» at storparten av nordfjordingane ville få kortare vev til sjukhuset i Volda enn til på nedleggingsstua sjukhuset mellom Hornindal og Krivik. Det som er saka er – talde sanninga då ha sa dette på NRK1 våren 2011. Eg trur heller at andre feilinformerte statsministeren i samsvar med «spådomar». Det som er saka er –

Prov på resultat

- ”Stolte kommuner – unike prosjekt”, 2010, Kommuneforlaget. 19 dømme på utvikling
- KS-Fou: ”Hvordan kan mindre kommuner samhandle om skoleutvikling”. 4 case – Sogn
- Balestrand kommune – årleg blant tre beste
- Kaupanger skule – HM Dronning Sonja si skulepris 2010
- Kommunane scorar jamnt i øvre halvdel

Normalt er det slik at...

- Det er dei 'store' kommunane som er dei 'gode' skuleeigarane
- Kunnskapsdepartementet og KS delar ut Skuleeigarprisen til ein kommune med snitt på 25 000 innbyggjarar
- Dei 'store' har skulefagleg utviklingskompetanse
- Dei arbeider med utvikling og ikkje berre drift

Kvifor er kommunane i Sogn regionråd gode på skule og bhg?

- Systematisk samarbeid mellom alle aktørane i fylket: Fylkesmann, Høgskulen i Sogn og F., Utdanningsforbundet, KS og regionråda
- Gjennomgåande satsing på formell etter- og vidareutdanning. På topp i landet med tal studiepoeng per lærar.



Fleire gode grunнар

- Sterkt regionalt samarbeid i skule/ bhg
- Utvikling av regionale fagnettverk i skulen
- Utstrekt satsing på entreprenørskap, partnerskapsavtaler næringsliv - skule



Bakgrunn for "Sats på skulen – snu Sogn"

- Nedgang i folketalsutviklinga i heile Sogn. Der nabofylka ekspanderer – stagnerer vi i folketalsutviklinga
- Er Sogn det trauste og stabile – med frukt og offentlege arbeidsplassar?
- Rekneskap i balanse er ikkje eit godt nok mål for utvikling
- "Ein god skule" er ikkje nok. Skulen må nyttast som ein aktivt reiskap for entreprenørskap og *samfunnsending*
- Barnehagebarn og elevane i skulen er 15 % av innbyggjarane – men dei er 100 % av framtida!

Endra rammer for skuleutvikling

Frå fokus på krins, budsjett, bygg (in – put) til fokus på prosessane og resultat (out-put):

- Kva er læringsresultatet for den einskilde elev?

Endra styringslogikk; frå statleg detalj-styring til delegering og desentralisering:

- Kommunane må sjølv finne løysingane.



”Sats på skulen – snu Sogn” er:

- Sogn regionråd sitt overordna skule- og samfunnstuvinglingsprosjekt for 2006 – 2012.
- Prosjektet har tre hovudsatsingar:
 - Skulane
 - Barnehagane
 - Entreprenørskap

Sats på skulen...

- Leiarutdanning: 37 rektorar, inspektørar, råddevarar og lærarar har teke 30 stp i leiing
- Fagnettverk. Utvikling og drift av 23 regionale fagnettverk
- Skuleeigarrolla: Stort fokus på å utvikle rolla kommunane har som skuleeigarar.
Dialogmøte internt i kommunen og med programstyret

Sats på barnehagen...

- Partnerskapsavtale mellom Sogn regionråd, Utdanningsforbundet, Høgskulen i Sogn og Fjordane og NAV Arbeidslivssenter
- Skal styrke barnehagane som læringsarena og skape eit meir inkluderande arbeidsliv
- 61 styrarar, pedagogiske leiarar og førskulelærar tek 30 stp i leiing – innan 2012
- Utvikling av 7 regionale fagnettverk
- Utvikling av rolla som barnehageeigar

Sats på entreprenørskap...

- Entreprenørskap: Den raude tråden i leiarutdanningane og i heile prosjektet
- Entreprenørskapsmesser, der elevverksemder frå 9. klasse syner fram for alle i 8. klasse
- Formelt studie i entreprenørskap, haust 2012 med deltaking frå næringsavdelingane, privat næringsliv og skulane



Kva får vi med meir profesjonell leiing?

- Endra kompetanse og synsfelt, frå pedagogikk til organisasjonsteori
- Kva ser vi når barnet ligg under mikroskopet? Norsk skule har ein lang tradisjon med å finne feil på den einskilde elev
- Thomas Nordahl: Spesialundervisning: 1/3 bra, 1/3 nøytral og 1/3 negativ. Kompensasjon for manglande tilknytning i heimen?
- Vi må leggje skulen – og skuleeigar – under mikroskopet for å finne dei organisatoriske løysingane som gir betre resultat
 - Skulen blir betre dersom barnevernet og barnehagane blir betre
- Det handlar ikkje berre om pengar, men om å bruke dei rett, og ta rette organisatoriske grep, både på bhg/skulenivå og eigarnivå

Kven gjer kva?

- Sogn regionråd avgjer og eig prosjektet
- Prosjektleiar i 100 % stilling, saman med dagleg leiar
- Programstyret er styringsgruppa
- Samarbeid er løysinga



Programstyret – nøkkel til suksess

- Jarle Aarvoll, ordfører i Sogndal, leiar
- Åslaug Krogsæter, Utdanningsdirektør FM
- Jan Julusmoen, Høgskulen Sogn og Fjordane
- Geir Navarsete, rektor Kaupanger skule
- Holger Aasen, NHO, Ungt Entreprenørskap
- Alf Olsen jr. rådmann i Lærdal kommune
- Siri Nedland, Sogn og Fjordane fylkeskommune
- Anne Siri Bentsen, Utdanningsforbundet
- Jorunn Nyttingnes, Leikanger, skulefagleg ansvarlege i Sogn
- Karina Nerland, dagleg leiar Sogn regionråd
- Claus Røynesdal, prosjektleiar ”Sats på skulen...”

Økonomiske ressursar og rammer

- "Omsetning på om lag 14 – 15 mill i perioden 2006 - 2012
- Stor andel eigeninnsats og eigenbetaling
- Om lag 7 millionar kr i ekstern støtte (KS, FM)
- Dette gir felles fokus, felles trykk, oppleving av meistring – både administrativt og politisk
- Det gir auka læring og auka læringsresultat



Det ”regionale” grepet

1. Halde høgt trykk på utdanning av leiarar på alle nivå
2. Samarbeide tett i regionen for å kompensere for storleik og ”lite” bhg/ skulefagleg kompetanse
3. Sjå bhg og skulen med organisasjonsteoretiske briller og utvikle dei til å bli lærande organisasjonar. **Utvikling tek tid**. Vi kjem ”aldri” i mål.
4. Satsing på barnehagesektoren: Meir kvalitet og tidlegare innsats
5. Samarbeidet med NAV Arbeidslivssenter
6. Regionale fagnettverk for bhg og skule

Vi får:

- Høg trivsel og lågt sjukefråvær
- Meir stabil arbeidskraft
- Meir utviklingsorientert personale
- Dyktigare medarbeidarar
- God omdømmebygging
- Sterkare fokus på å skape kulturar som fremjar læring og utvikling
- Gi rom for å våge seg frampå

